नमुना प्रश्नपत्र, २०८०

विषय: अर्थशास्त्र

कक्षा : १०

पूर्णाङ्क: ७५ समय : ३ घण्टा

दिइएका निर्देशनका आधारमा मौलिक शैलीमा सिर्जनात्मक उत्तर दिनुहोस् । दायाँ किनारामा दिइएको अङ्कले पूर्णाङ्कलाई जनाउँछ ।

समूह 'क' (Group 'A')

तलका प्रश्नहरूको अति छोटो उत्तर दिनुहोस् । 11x1 =11

(Write very short answer to the following questions.)

1. अल्पकालीन उत्पादन प्रक्रियामा प्रयोग भएका स्थिर साधनहरूमा गरिएको खर्चको जोडलाई के भनिन्छ ? (What is the addition of expenditure incurred on fixed factors used in the short-run production process?)
2. कुनै वस्तुको तेस्रो र चौथो एकाइ बिक्री गर्दा कुल आय क्रमश: रु. 18 र रु.24 प्राप्त हुन्छ भने चौथो एकाइको बिक्रीबाट प्राप्त सीमान्त आय पत्ता लगाउनुहोस् । (If the total revenue is Rs.18 and Rs.24, respectively when selling the 3rd and 4th unit of a commodity, find the marginal revenue from the sale of the 4th unit.)
3. एकाधिकारको बजारका दुई विशेषता उल्लेख गर्नुहोस् । (Mention two characteristics of a monopoly market.)
4. मूल्यस्तर वृद्धि हुँदा वास्तविक ज्यालामा कस्तो असर पर्छ ? (What is the effect on real wages when price level increases ?)
5. वस्तु विनिमय प्रणालीका कुनै दुई कठीनाइ लेख्नुहोस् । (Write any two difficulties of barter system.)
6. कस्तो किसिमको मुद्रालाई अपरिवर्तनीय पत्र मुद्रा भनिन्छ ?(What type of money is called inconvertible paper money?)
7. प्रत्यक्ष करका कुनै दुई उदाहरण लेख्नुहोस् । (Write any two examples of direct tax.)
8. इतिहासको भौतिकवादी व्याख्या आर्थिक विकासको कुन सिद्धान्तसँग सम्बन्धित छ ? (With which theory of economic development the materialist interpretation of history is associated ?)
9. अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारको तुलनात्मक लागतको सिद्धान्त कसले प्रतिपादन गरेका हुन् ? (Who propounded the Comparative Cost Theory of International Trade?)
10. कुनै एउटा देशले विश्वका बाँकी देशहरूसँग कुनै निश्चित समयावधिमा गर्ने दृष्य वस्तुहरूको आयातभन्दा निर्यात बढी भएको अवस्थालाई के भनिन्छ ? (What is the situation in which a country's exports of visible goods exceed its imports with the rest of the world in a certain period?)
11. तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने दुई विधिहरू उल्लेख गर्नुहोस् । (Mention two methods of collecting data.)

समूह 'ख' (Group 'B')

तलका प्रश्नहरूको छोटो उत्तर दिनुहोस् । 8x5 =40

(Write short answer to the following questions.)

12. दिइएको तालिकाको खाली ठाउँमा उपयुक्त मानहरू भर्नुहोस् र तिनका आधारमा औसत आय र सीमान्त आय वक्ररेखा एउटै रेखाचित्रमा रचना गर्नुहोस् । (Fill the appropriate value in the blank spaces of the given table then construct AR and MR curves in a single diagram.) [2+3]

एकाइ(Q)	*कुल आय (TR)*	*औसत आय (AR)*	*सीमान्त आय (MR)*
1		*6*	
2	*10*		
3			*2*
4		*3*	
5			*–2*

Curriculum Development Centre

13. तालिकालाई विचार गर्नुहोस् र तल दिइएका प्रश्नहरू समाधान गर्नुहोस् । (Consider the table and answer the following questions):

वस्तुको बजार मूल्य (रु/के.जी.) [Market Price of the Commodity (Rs. /Kg.)]	वस्तुको बजार माग परिमाण (के.जी.मा) [Market Demand of the Commodity (in Kg.)]	वस्तुको बजार पूर्ति परिमाण (के.जी.मा) [Market Supply of the Commodity (in Kg.)]
1	10	2
2	8	4
3	6	6
4	4	8
5	2	10

a. दिइएको तालिकाका आधारमा वस्तुको बजार माग र पुर्ति वक्ररेखाहरू एउटै रेखाचित्रमा खिच्नुहोस् । (Draw the market demand and supply curves for the commodity on a single diagram, based on the given table.)

b. रेखाचित्रका आधारमा वस्तुको बजार मूल्य र माग परिमाणका साथसाथै बजार मूल्य र पूर्ति परिमाणबिचको सम्बन्ध पहिचान गर्नुहोस् । (Identify the relationships between market price and quantity demanded, as well as market price and quantity supplied, based on the diagram.)

c. रेखाचित्रका आधारमा पूर्ण प्रतिस्पर्धाको बजारमा वस्तुको बजार माग र बजार पूर्तिबिचको अन्तरक्रिया विश्लेषण गरी सन्तुलित मूल्य र उत्पादन परिमाण पत्ता लगाउनुहोस् । (Based on the diagram, analyze the interaction between the market demand and market supply of the commodity in a perfectly competitive market, and determine the equilibrium price and quantity.)**[2+1+2]**

14. ज्यालाको जीवन निर्वाह सिद्धान्त यसका मुख्य विचारहरूमाथि प्रकाश पार्दै व्याख्या गर्नुहोस् । (Explain the Subsistence Theory of Wages highlighting its main ideas.)

अथवा (OR),

नाफाको अनिश्चितता वहन सिद्धान्तका आधारमा नाफा सिर्जनामा अनिश्चितताको भूमिका व्याख्या गर्नुहोस् । (Explain the role of uncertainty in the profit generation based on the Uncertainty-Bearing Theory of Profit.)

15. आर्थिक विकासका कुनै पाँचओटा सूचकहरूको सूची बनाई व्याख्या गर्नुहोस् । (List and explain any five indicators of economic development.)

अथवा (OR),

नेपालको अर्थव्यवस्थाका कुनै पाँचओटा विशेषताहरूको सूची बनाई व्याख्या गर्नुहोस् । (List and explain any five characteristics of Nepal's economy.)

16. विश्व व्यापार सङ्गठन नेपालको आर्थिक विकासका लागि कसरी लाभदायी हुनसक्छ स्पष्ट पार्नुहोस् । (Clarify how the World Trade Organization (WTO) can be beneficial for the economic development of Nepal.)

17. आर्थिक योजनाका मुख्य अङ्गहरूको व्याख्या गर्नुहोस् । (Explain the main components of an economic plan.)

18. तथ्याङ्क वर्गीकरणका लागि प्रयोग गरिने विभिन्न विधिहरूको चर्चा गर्दै हरेक विधिको व्यावहारिक प्रयोगका अवस्था माथि प्रकाश पार्नुहोस् । (Describe various methods used for classifying data, highlighting the situation of practical applications of each method.)

19. दिइएको तथ्याङ्कलाई वृत्तखण्ड चित्रमा देखाउनुहोस् । (Show the given data in a pie-diagram)

खर्च शीर्षक (Expenditure Heads)	ज्याला (Wages)	सिमेन्ट (Cement)	काठ (Timber)	फलाम (Iron)	बालुवा (Sand)	विविध (Miscellaneous)
खर्च (रु.मा) [Expenditure (in Rs)]	1200	1600	600	800	400	200

Curriculum Development Centre

समूह 'ग' (Group 'C')

तलका प्रश्नहरूको लामो उत्तर दिनुहोस् । **3x8 =24**

(Write long answer to the following questions.)

20. वाणिज्य बैङ्कहरूले नेपालको आर्थिक विकासमा कसरी योगदान पुऱ्याउन सक्छन् व्याख्या गर्नुहोस् । (Explain how the commercial banks can contribute to the economic development of Nepal.)

21. नेपाल सरकारका आयका स्रोतहरूको लेखाजोखा गर्नुहोस् । (Evaluate the sources of government revenue of Nepal.)

22. एउटा विद्यालयमा कक्षा 10 मा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीको अर्थशास्त्र विषयको 75 पूर्णाङ्कको परीक्षामा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कबाट पहिलो वर्गान्तर 0-10 हुने गरी बारम्बारता वितरण तालिका निर्माण गर्नुहोस् र सामान्य अङ्कगणितीय मध्यक गणना गरी नतिजाको व्याख्या गर्नुहोस् । (Construct a frequency distribution table from the marks obtained by class 10 students in economics subject having full marks of 75 with the first class interval as 0-10 and calculate the simple arithmetic mean and interpret the result.)

प्राप्ताङ्क (Obtained Marks): 5, 10, 15, 25, 55, 5, 15, 10, 25, 50, 10, 5, 15, 55, 5, 10, 35, 25, 45, 45, 10, 25, 5, 35, 30, 5, 55, 5, 25, 55 [3+4+1]

अथवा (OR),

दिइएको तथ्याङ्कबाट सन् 2020 लाई आधार वर्ष मानेर चालु वर्ष सन् 2023 का लागि लेस्पेयर र पाश्चे विधि प्रयोग गरि मूल्य सूचकाङ्क गणना गर्नुहोस् र नतिजाका आधारमा निष्कर्ष निकाल्नुहोस् । (Construct a Price Index using Laspeyre's and Paasche's method from the given data assuming 2020 as the base year and 2023 as the current year and draw conclusion based on the results.)

वस्तुका किसिम (Types of goods)	आधार वर्ष (Base Year) सन् 2020		चालु वर्ष (Current Year) सन् 2023	
	मूल्य (रु प्रति के. जी.मा) [Price (Rs in Kg)]	परिमाण (के. जी.मा) [Quantity (in Kg)]	मूल्य (रु प्रति के. जी.मा) [Price (Rs in Kg)]	परिमाण (के. जी.मा) [Quantity (in Kg)]
कागती (Lemon)	30	2	40	3
अम्बा (Guava)	40	4	50	5
सुन्तला (Orange)	50	6	60	7
स्ट्रबेरी(Strawberry)	60	8	70	9

[3+3+2]

The end

Curriculum Development Centre